

VERLANDING BIJ HET JAN HAGENSBOSS

91

betreft zijn; 14 van de 25 soorten zijn er nieuw, terwijl er van het sortiment van 1933, 11 zijn verdwenen! Reeds uit zoneringen trokken wij de voorlopige conclusie dat de overgang van water- in land-milieu een sterkere wijziging in de vegetatie te weeg zou brengen dan een bodemophoging, die de vegetatie nog niet met wortels en al boven 't water uitbrengt.

Wij krijgen hier nu de eerste exacte aanwijzingen over het rythme waarin de verlanding plaats vindt, meer stabiele stadia kunnen we zo tegen de minder stabiele, de overgangsstadia, afgrenzen. De eerste zouden wij m.i. plantengezelschappen kunnen noemen. (Krabbescheer-, Riet+Lisdodde- en Moerasvaren+Pluimzegge gezelschap), weliswaar met de bijvoeging dat zulke gezelschappen lokaal moeten worden opgevat.

Over 12 jaar kunnen wij waarschijnlijk de volgende stap ook vastleggen, nl. de uitbreiding, van de Veenmossen en de daarmee gepaard gaande bodemverzuring. Hier en daar groeit al een veenmospolletje als vooruitgeschoven post van het „Sphagnetum”.

Amsterdam, Hugo de Vries Laboratorium.

WIM MEIJER,
met medewerking van ROELOF DE WIT.

16308

VERRASSENDE VONDSTEN IN SCHELPGRUIS VAN TEXEL

De kennis van onze inlandse weekdier-fauna is de laatste tien jaren met sprongen vooruit gegaan. Het aantal soorten, dat vooral langs onze kusten, als „nieuw voor Nederland” werd ontdekt, is legio en nog steeds zijn wij niet aan het einde van de lijst.

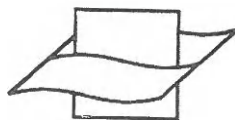
Veel is daarbij te danken aan de verbeterde methoden van onderzoek. In „Basteria”, het tijdschrift van de Nederlandse Malacologische Vereniging, publiceerde de heer D. J. BOERMAN (Litt. 2) een artikeltje onder de titel „Schelpgruisonderzoek”, waarin de schrijver tot (op dat tijdstip!) verrassende gevolgtrekkingen kwam en o.a. kon vaststellen, dat soorten als *Cutellus pellucidus* (PENNANT) (de z.g. Sabelschede), *Chrysallida decussata* (MONTAGU) en vele andere kleine soorten vrij algemeen langs onze kust voorkomen.

Nu was deze methode niet nieuw. Vrijwel alle verzamelaars gaan aldus te werk, omdat het een van de beste (en gemakkelijkste) manieren is om in het bezit van dit „kleingood” te komen en . . . de vormen grondig te leren kennen. Het moge dan een pietepeuterig geduldwerkje zijn, het is echter niet van een zekere spanning ontbloot en zelden ontbreekt het verrassende element aan deze minutieuze bezigheid.

Zelf heb ik natuurlijk ook grote hoeveelheden gruis onderzocht, voornamelijk in de buurt van Scheveningen, doch ook van elders. En aan verrassingen heeft het mij evenmin als mijn „collega's” ontbroken. Doch de ervaringen met het gruis van de Koog (Texel), dat ik in October 1946 mocht onderzoeken, spande in dit opzicht de kroon. Het leverde wel zoveel merkwaardigheden op, dat ik deze aan de lezers van „De Levende Natuur” niet mag onthouden.

Het betreft hier een gruisveld tussen de eb- en de vloedlijn op het strand, dat op het eerste gezicht reeds door zijn samenstelling opviel. De algemene indruk was „donker” door de vele gerolde stukjes veen en rottend hout. Na ter plaatse met een grove zeef (maaswijdte plm. 8 × 8 mm) naar schatting wel 20 liter gruis van grove bestanddelen en grotere schelpen te hebben gezuiverd, hield ik een flinke zak vol fijner „shell-grit” over. Na droging werd dit door een fijnere zeef (maaswijdte ruim 2 × 2 mm). en een zeer fijne zeef (maaswijdte plm 0.5 × 0.5 mm) in twee residuen gesplitst en van fijn zand en stof gezuiverd.

Het grove residu kon gemakkelijk met het ongewapend oog worden uitgezocht. Het bevatte opmerkelijk veel *Hydrobia's* en *Cardium edule* L. Een opsomming te geven van alle soorten (recente zowel als fossiele, welke laatste op Texel ook regelmatig aanspoelen) heeft weinig zin

Vlaams Instituut voor de Zee
Flanders Marine Institute

en zou nodeloos plaatsruimte in beslag nemen. Voor deze soorten zij verwezen naar het artikel van de heer BOERMAN. Ik zal mij dus beperken tot die soorten, welke mij tot het schrijven van dit artikeltje hebben aangespoord.

Uit het grove residu kwam nl. een drietal *Pleurotoma*'s tevoorschijn, welke echter duidelijk afweken van het bekende Trapgeveltje (*Lora turricula* (MONTAGU)). Merkwaardig genoeg bevatte het gruis geen enkel exemplaar van laatstgenoemde soort (die aan de Zuidhollandse en Zeeuwse kusten toch lang niet zeldzaam en bij Scheveningen zelfs vrij algemeen is), waarmee dus de veronderstelling van Dr. C. O. VAN REGTEREN ALTENA (litt. 1, blz. 44), dat *L. turricula* ten Noorden van IJmuiden zeer zeldzaam zou zijn, voor wat Texel betreft uitdrukkelijk wordt onderstreept.

De drie gevonden schelpjes waren alle min of meer versleten en afgerold. Niettemin kon één er van gemakkelijk als *Haedropleura septangularis* (MONTAGU) worden herkend.

Dr. CH. BAYER, conservator van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden, die zo vriendelijk was mijn determinaties te controleren, kwam tot dezelfde conclusie. Een tweede schelpje determineerde hij als *Lora rufa* (MONTAGU), terwijl de conservatietoestand van het derde exemplaar van zodanige aard was, dat Dr. BAYER het mij, voorzien van een vraagteken, terugzond.

Haedropleura septangularis (MONTAGU) is in onze marine molluskenfauna reeds jarenlang een mysterieuze figuur. De eerste vermelding stamt van Dr. W. G. N. VAN DER SLEEN, die in „De Levende Natuur” (Litt. 9, blz. 209), als vindplaatsen Goeree en Terschelling noemde.

Mej. W. S. S. VAN BENTHEM JUTTING deelde echter in 1933 (Litt. 7, blz. 115) mede, dat deze exemplaren van vissersschuiten afkomstig zijn geweest en dus niet tot onze fauna gerekend kunnen worden.

Voorts bevindt zich in de collectie van het Molluskencomité (Zool. Mus. te Amsterdam) een schelpje, dat door de heer C. DRUYVESTEIN in Augustus 1915 op het strand te Terschelling werd aangetroffen en dat (volgens Dr. VAN REGTEREN ALTENA, litt. 1, blz. 43) mogelijk een jong en versleten exemplaar van *H. septangularis* zou kunnen zijn. Ik heb dit exemplaar nooit gezien. In elk geval sluit de Texelse vondst alle bedenkingen uit. Dat het door vissers zou zijn aangevoerd lijkt mij niet waarschijnlijk. Voorts is het exemplaar volwassen en niet zodanig versleten, dat vergissing mogelijk is. Het is m.i. zeker recent.

Lora rufa (MONTAGU) is in ons land nooit aangetroffen en kan dus als een aangename verrassing worden beschouwd. Dat van deze soort één zeer fraai en vers exemplaar op Texel aanspoelde, duidt er op, dat *L. rufa* ongetwijfeld ter plaatse dicht voor de kust moet leven. De merkwaardigheid van deze vindplaats springt nog te meer in het oog door het vrijwel ontbreken van *Lora turricula* (MONT.) langs de Texelse kust. Ik zag van deze vindplaats nooit een exemplaar, ook niet in het Texels Museum, hoewel toch mag worden aangenomen, dat wijlen de heer H. J. A. KRAAI, die jarenlang dit museum beheerde en als een ijverig en nauwgezet conchyloog bekend stond, de soort zeker zou hebben aangetroffen wanneer deze op Texel voorkwam. Zowel *L. rufa* als *L. turricula* leven in het zand, juist buiten de getijdenzone ¹⁾.

De derde *Pleurotoma* welke ik vond, kan ook als *L. rufa* beschouwd worden. Immers vertoont het huisje volkomen dezelfde vorm als het zo juist besproken exemplaar. Alleen de oppervlaktestructuur ontbreekt vrijwel, zodat het exemplaar zich niet bij eerste oogopslag laat herkennen. Zonder de vondst van het gave en typische exemplaar zou over de identiteit van het onderhavige zeker twijfel blijven bestaan. Echter is bij tienmalige vergroting op sommige delen van het huisje nog iets van de spiraalstreping terug te vinden en op de middelste omgangen zijn duidelijk de ribben waarneembaar. Daardoor komt het exemplaar vrij goed overeen met de beschrijving, die de voortreffelijke auteur JOHN GWYN JEFFREYS (litt. 6, Vol. IV, blz. 393) geeft van zijn variëteit *semicostata*. Hij zegt hiervan, dat de laatste omgangen geen ribben dragen

1) In de gecyclostyleerde „Lijst van vindplaatsen der soorten, etc.”, als Mededeling no. 7, uitgegeven door het Comité ter bestudering van de Nederlandse marine fauna te Den Haag wordt bij de vindplaatsen van *L. turricula* (Mont.) ook een leeg huisje van Texel opgegeven.

en dat de schelp vaak groter dan normaal is. Dit laatste nu klopt niet met het hier besproken voorwerp, dat 9 mm hoog en 4 mm breed is, tegen het typische exemplaar bijna 10×4 mm. Verder is de kleur van de beide exemplaren sterk verschillend. Het typische exemplaar is licht roodbruin gekleurd, terwijl het afwijkende oranjeachtig bruin is en bijna doorschijnend (de kleur van de subspecies *ulidiana* JEFFREYS, welke echter juist een sterker geprononceerde sculptuur dan de subsp. *rufa* vertoont).

Of ons exemplaar tot de var. *semicostata* (JEFFREYS) behoort betwijfel ik echter, aangezien behalve de ribben ook de spiraalstreping vrijwel ontbreekt en het huisje veeleer de indruk maakt sterk door het zand te zijn afgeslepen.

Daar *H. septangularis* en *L. rufa* nergens in onze literatuur zijn afgebeeld of beschreven, heb ik de exemplaren nauwkeurig getekend. Fig. 2 is de afbeelding van het Texelse exemplaar van *H. septangularis* (eveneens met versleten spiraalstructuur), fig. 3 is het typische exemplaar van *Lora rufa* en fig. 1 het versleten exemplaar (of de var. *semicostata*?) van deze soort.

Lora rufa (MONTAGU) komt in twee vormen voor, die men tegenwoordig als rassen opvat. De Texelse exemplaren behoren beide tot de subsp. *Lora rufa rufa* (MONTAGU). De andere vorm, *L. rufa ulidiana* (Thompson) wordt in Engeland aangetroffen.

H. septangularis heeft een tamelijk ruime (hoofdzakelijk Zuidelijke) verspreiding, welke zich uitstrekt van Bergen (Noorwegen), langs de Westkust van Schotland, rondom Ierland en de Engelse West- en Zuidkust, de Kanaalkusten en de Franse, Spaanse en Portugese kust van de Atlantische Oceaan tot Madeira en de Canarische eilanden; de gehele Middellandse, Adriatische en Aegeïsche Zee.

Lora rufa (MONT.) is eer van Noordelijke herkomst en wel van de Noordkaap in Finmarken tot in de Golf van Biscaye. Zij komt aan alle Engelse, Schotse en Ierse kusten voor. De var. *semicostata* (JEFFREYS) is bekend van het Kanaal, de Kanaal-eilanden en de baai van St. Malo. Deze variëteit wordt uitstekend afgebeeld door DAUTZENBERG en DUROUCHOUX (litt. 5), op Plaat I, fig. 4 en 5.

Thans zijn van onze kusten dus drie soorten *Turridae* bekend, behorende tot twee genera. Zij zijn als volgt te onderscheiden:

FAMILIE TURRIDAE.

Fig. 2.
Haedropleura
septangularis
(Montagu)
Texel -
De Koog
Oct. 1946

1. Windingen naar de basis toe samengedrukt, sutura ondiep; spiraalstreping fijn en onduidelijk. Hoogstens 9 dwarsribben op de laatste omgang. *HAEDROPLEURA* B.D.D.
2. Windingen min of meer trapvormig tegen elkaar afgezet, sutura diep en duidelijk; spiraalstreping grof en duidelijk. Meer dan 10 dwarsribben op de laatste omgang. *LORA* GISTEL.

HAEDROPLEURA BUCQUY, DAUTZENBERG ET DOLLFUS 1883

H. septangularis (MONTAGU 183) (*Murex*).

Schelp kegelvormig met verlengde basis, zeer stevig, dikwandig, ondoorschijnend, weinig glanzend. De tekening bestaat uit sterk geprononceerde, hoekige dwarsribben van de sutura tot op het midden van de laatste omgang. Op de laatste omgang zijn de ribben licht gebogen, op de voorafgaande vrijwel recht. Meestal lopen de ribben op de verschillende omgangen in elkanders verlengde. Op de laatste omgang meestal 7-9 ribben, waarvan de laatste gewoonlijk met de buitenlip van de mondopening samenvalt; op de voorafgaande omgangen telkens één rib minder. Top volkomen glad en glanzend.

De overige omgangen zijn met zeer fijne en dicht opeen staande spiraalstrepen versierd, welke naar de basis toe sterker worden. Zij worden onderbroken door de talrijke microscopische

Fig. 1.
Lora rufa
rufa
(Montagu)
Texel -
De Koog
Oct. 1946

groeilijnen. Huisje hazelnootkleurig of roodachtig bruin. Ribben meestal bleker van kleur. Binnenzijde van de mond vaak purperachtig.

De spira eindigt in een vrij stompe punt. Er zijn 8-9 matig bolle, naar de basis toe samengedrukte omgangen. Laatste omgang ongeveer $\frac{3}{5}$ van de hoogte der schelp. Naad ondiep. Mond onregelmatig van vorm; scherphoekig van boven, naar onderen vernauwd tot een kort, tamelijk breed, zwak gebogen kanaal, dat aan de onderzijde een kleine instulping van de rand vertoont. Hoogte van de mond ongeveer $\frac{2}{5}$ van de schelphoogte. Het callus is breed, glanzend en porseleinachtig. De spil is in het midden gebogen en recht van onderen. H. 11 mm, B. 5 mm (Echter komen ook zeer grote exemplaren voor, tot 18 mm lang). Ons exemplaar meet 10.1 x 4.2 mm)

LORA GISTEL 1848 (= BELA LEACH 1848)

In Nederland twee soorten, welke als volgt te onderscheiden zijn:

1. Windingen sterk trapvormig tegen elkander afgezet, met duidelijke vlakke „schouder” Omgangen vrijwel cilindrisch. *L. turricula* (MONTAGU)
2. Windingen tamelijk bol, van boven enigszins geschouderd, doch nooit met een vlakke rand. Omgangen konisch. *L. rufa rufa* (MONTAGU)

LORA RUFA RUFA (MONTAGU 1803 (*Murex*).

Fig. 3.
Lora rufa
rufa
(Montagu)
Texel -
De Koog
Oct. 1946

Schelp langwerpig spoelvormig, stevig, ondoorschijnend, glansloos. De tekening bestaat uit bochtige en tamelijk smalle dwarsribben, van de sutura tot het midden van de laatste omgang (zelden tot de basis). De ribben zijn hoekig aan de bovenzijde. Op de laatste omgang zijn er ongeveer 14 à 15. De topwindingen zijn glad en glanzend. De ribben zijn smaller dan de tussenruimten. Verder is het huisje getekend met talrijke, duidelijke en tamelijk grove spiraalstrepen, die op de bovenste omgangen het sterkst ontwikkeld zijn. Zij worden nergens door de groeilijnen onderbroken. De kleur is purperachtig bruin, de ribben meestal bleker. Binnenzijde van de monding soms diep purper. Spira enigszins trapvormig en regelmatig in grootte toenemend. Er zijn meestal 7 omgangen, die tamelijk bol en enigszins geschouderd zijn, waardoor de sutura zeer duidelijk en diep wordt. De laatste omgang neemt ongeveer $\frac{3}{5}$ van de hoogte van het horentje in. De mond komt vrijwel overeen met die van *H. septangularis*, maar is van boven niet zo scherphoekig. Hoogte van de mond ongeveer $\frac{2}{5}$ van de schelphoogte. Het kanaal is als van *H. septangularis*. Alleen de onderrand is meer gerond. De verdikte buitenlip valt meestal samen met de laatste rib en is van boven hoekig. Callus porseleinachtig en tamelijk breed. Columella breed en bochtig. H 12, B. 5 mm.

Het fijne residu uit het zeefsel van De Koog bevatte, behalve natuurlijk een groot kwantum *Hydrobia's* (brakwaterhorentjes en wadslakjes), een flink aantal *Rissoïdæ*, voor verreweg het grootste deel behorende tot het Vliezig drijfhorentje (*Rissoa membranacea* (J. ADAMS)) en enkele *Rissoa parva* (DA COSTA) var. *interrupta* (J. ADAMS) (det. Dr. CH. BAYER), een aantal versleten kleine *Rissoïdæ*, waarvan ik er enkele onder voorbehoud tot *Rissoa inconspicua* ALDER rangschik, doch waarvan de slechte conservatietoestand een nauwkeurige determinatie verhindert en tenslotte twee *Rissoïdæ* van het genus *Alvania* RISSO, welke voor ons land tot nogtoe onbekend waren. Een er van was gemakkelijk te herkennen als *Alvania crassa* (KANMACHER), welke determinatie ook weer door Dr. BAYER werd bevestigd. Voorts ben ik Dr. BAYER dank verschuldigd voor de identificatie van het andere exemplaar als *Alvania punctura* (MONTAGU), waarvan ik geen vergelijkingsmateriaal bezat.

Dat *Alvania crassa* (KANM.) (= *Rissoa costata* (J. AD.)) in de Nederlandse literatuur regelmatig vermeld werd, is te danken aan JEFFREYS, die van deze soort (litt. 6, Vol. IV, p. 23) bij de bespreking van de verspreiding zegt: „Its northern limits comprise Norway, Sweden, and Holland.” Tot op heden waren echter van onze kust geen authentieke exemplaren bekend, welke deze zinsnede rechtvaardigden en of de auteur exemplaren uit het Nederlandse fauna-

gebied onder de ogen heeft gehad, is evenmin bekend. Wel bevindt zich in de collectie van het Comité ter Bestudering van de Nederlandse marine fauna te Den Haag een exemplaar van *A. crassa*, dat door de heer A. Bloklander te Cadzand (Zwin) werd verzameld, doch waarvan de conservatietoestand het twijfelachtig maakt, of het schelpje recent is.

Het Texelse exemplaar is prachtig geconserveerd, nagenoeg niet versleten en zeer vers roomkleurig.

De soort is zeer verspreid en komt Zuidelijk tot Teneriffe, de Azoren en langs beide zijden van de gehele Middellandse Zee voor.

Alvania punctura (MONT.) heeft nagenoeg hetzelfde verspreidingsgebied als de vorige soort; komt echter in de Middellandse Zee slechts plaatselijk en dan nog zeer sporadisch voor. Het Texelse exemplaar is slechts weinig versleten en maakt een zeer verse indruk. Het is zeker recent. In fig. 4 en 5 vindt men de beide Texelse voorwerpen nauwkeurig afgebeeld.

De volgende sleutel moge dienen om de vijf thans van onze kusten bekende soorten van het geslacht *Alvania* te kunnen onderscheiden:

ALVANIA Risso 1826

1. a. Langs de onderzijde van de laatste omgang een duidelijke spiraalvormige rib of kiel, die naar de bovenhoek van de mondenopening loopt 2
- b. Geen spiraalrib langs de onderzijde van de laatste omgang 3
2. a. Spiraalribben en dwarsribben even sterk ontwikkeld, met knobbeltjes of doorntjes op de kruispunten *A. zetlandica* (MONT.)
- b. Dwarsribben veel sterker ontwikkeld dan de spiraalstrepen. Ongeveer 9 ribben op de laatste omgang *A. crassa* (KANM.)
3. a. Binnenzijde mondrand gegroefd. Sculptuur netvormig. Sutura ondiep. *A. beanii beanii* (THORPE)
- b. Binnenzijde mondrand niet gegroefd. Sculptuur geruit 4
4. a. Spiraal- en dwarsribben zeer fijn, de laatste minder duidelijk. Sculptuur fijn geruit. Op de kruispunten der ribben enigszins verheven. Omgangen bol, sutura diep. Tot 2 mm. *A. punctura* (MONT.)
- b. Spiraal- en dwarsribben zeer duidelijk, de laatste sterker. Sculptuur grof geruit, op de kruispunten nooit verheven. Omgangen niet zeer bol, sutura ondiep. Tot 5 mm. *A. lactea* (MICHAUD)

ALVANIA CRASSA (KANMACHER 1798) (*Turbo*)

Schelpje langwerpig, slank, stevig, ondoorschijnend en gewoonlijk glansloos. Oppervlak versierd met scherpe, bochtige, sterk verheven dwarsribben, waarvan er 9 op de laatste en op de voorafgaande omgangen telkens één meer voorkomen. De ribben reiken niet geheel tot de basis van de laatste omgang, doch worden onderbroken door een sterke spiraalkiel langs de onderzijde van de laatste omgang. Tussen de kiel en de mondrand een duidelijke groeve.

De laatste rib is sterker ontwikkeld en valt samen met de mondrand, die aan de binnenzijde fijn gekorven is. Voorts zijn de omgangen versierd met talrijke, dicht opeen staande spiraalstrepen, die de ribben kruisen. Topwinning geheel glad. Kleur helder wit tot roomkleurig. Er zijn 6 omgangen, waarvan de laatste $\frac{3}{5}$ van de schelphoogte inneemt. De sutura is zeer diep. Mond: rondachtig ovaal, uitspringend. Mondrand continu en verdikt. H. 3, B. 1,5 mm.

ALVANIA PUNCTURA (MONTAGU 1803) (*Turbo*)

Schelpje kort, konisch, vrij stevig, vrijwel ondoorschijnend en tamelijk glanzend. De sculptuur bestaat uit zeer vele fijne, bijna draadvormige lengte- en dwarsribben, waarvan de eerste iets sterker ontwikkeld zijn. De dwarsribben zijn licht gebogen en lopen van de sutura tot het midden van de laatste omgang. De spiraalribben bedekken het gehele huisje.

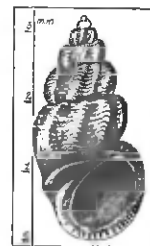

Fig. 4.
Alvania crassa
(Kanmacher)
Texel -
De Koog
Oct. 1946

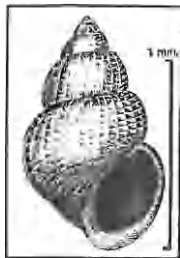

Fig. 5.
Alvania punctura
(Montagu)
Texel -
De Koog
Oct. 1946

Op de kruispunten kleine verhevenheden. De ribben sluiten kleine vierkantjes in. Kleur geelachtig of licht roodbruin. De spira is puntig. Er zijn 6 holle omgangen, waarvan de laatste $\frac{3}{5}$ van de schelphoogte inneemt. De sutura is diep. De mond is rondachtig ovaal en springt nauwelijks uit. De binnenlip is aan de basis en langs de columella teruggeslagen. H. $2\frac{1}{4}$, B. $1\frac{1}{2}$ mm. (Het Texelse exemplaar meet $1,3 \times 0,7$ mm. De drie andere Nederlandse *Alvania's* vindt men in P. KAAS en A. N. CH. TEN BROEK (litt.8) beschreven en afgebeeld.

Behalve de hierboven beschreven *Rissoa's* bevatte het gruis nog een tweetal *Cingula semistriata* (MONT.), ook al een zeer sporadische verschijning langs de kust. Deze soort beeldde ik reeds af in „De Levende Natuur” (Litt. 3, fig. § no. 1, blz. 156, waar men ook een afbeelding van *Rissoa parva* (DA C.) kan vinden) Verder bevatte dit residu natuurlijk zeer vele jonge exemplaren van *Lacuna vincta* (MONT.), het scheefhorentje. Ook kon ik nog twee *Odostomia scalaris* MACGILL. en een zeer jong exemplaar van de Asgrauwe tolhoren, *Gibbula cineraria* (L.) bemachtigen. Met een drietal *Gaecum glabrum* (MONT.), waarvan ik in fig. 6 een exemplaar heb afgebeeld, ben ik aan het einde van de surprise-lijs.

In ieder geval is nu wel genoegzaam aangetoond, dat de waddeneilanden tot nog toe onvoldoende onderzocht zijn, terwijl deze toch juist zo'n gunstige plaats in ons faunagebied innemen, doordat hier het Noord- en het Zuidtij elkander ontmoeten. Ik ben er van overtuigd, dat de vier hierboven beschreven soorten in de toekomst vaker zullen worden gevonden en dat het de moeite zou lonen een zelfde methode van onderzoek ook op de andere waddeneilanden toe te passen. Wie onderneemt dit geduldwerkje?

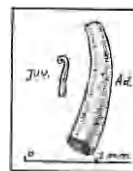

Fig. 6.
Gaecum glabrum (Mont.)
Texel -
De Koog
Oct. 1946

LIJST VAN GECITEERDE LITTERATUUR.

1. ALTENA, C. O. VAN REGTEREN (1937): Bijdrage tot de kennis van de fossiele, subfossiele en recente Mollusken, die op de Nederlandsche stranden aanspoelen, en hunner verspreiding. (Proefschrift)
2. BOERMAN, D. J. (1936) Schelpgruisonderzoek (Basteria, Vol. I)
3. BROEK, A. N. CH. TEN en KAAS, P. (1939) Aantekeningen over het transport van zeemollusken door drijvende voorwerpen. (De Levende Natuur, Jrg. 44)
4. BUCQUY, E., DAUTZENBERG, PH. et DOLLFUS, G. (1882-1898) Les Mollusques marins du Roussillon. Vol. I et II, avec Atlas.
5. DAUTZENBERG, PH. et DUROUCHOUX, P. (1913) Les Mollusques de la Baie de Saint Malo (Extrait du Feuille des Jeunes Naturalistes)
6. JEFFREYS, J. G. (1867 and 1869) British Conchology, Vol. IV and V.
7. JUTTING, W. S. S. VAN BENTHEM (1933) Mollusca (I) A. Gastropoda Prosobranchia et Pulmonata (Afl. VII van de Fauna van Nederland)
8. KAAS, P. en BROEK, A. N. CH. TEN (1942) Nederlandse Zeemollusken.
9. SLEEN, W. G. N. VAN DER (1916) Strandwandelingen II-V (De Levende Natuur, Jrg. 20)

's-Gravenhage, September 1947

P. KAAS